

Federatie voor Begrafenisinstellingen zonder winstoogmerk

Nieuwsbrief FKB

COLOFON

Deze Nieuwsbrief is het digitale informatieblad van de FKB. De FKB wil de belangen behartigen van uitvaartverenigingen.

Info: <http://www.f-k-b.nl>

Wilt u de Nieuwsbrief ontvangen?

Aanmelden via www.f-k-b.nl

Secretariaat van de FKB
mw. G.W. Nijland-Wevers
Telefoon: 0546-577981
E-mail: secretaris@f-k-b.nl

Heeft u informatie die geschikt is voor deze Nieuwsbrief?

Mail die dan naar:
secretaris@f-k-b.nl

FKB

**een levende vereniging
rondom de dood**

Maart

Het zijn rare tijden. Het coronavirus houdt ons in een vaste greep. Veel mensen zijn hierdoor onzeker. En terecht. Want er gebeurt nogal wat. Verzorgingshuizen zijn op slot; mensen kunnen geen bezoek meer ontvangen. Thuis mag je ook maar beperkt bezoek ontvangen en 'buiten' ben je ook aan restricties gebonden. Berichten zijn tegenstrijdig en ook verontrustend.

Maar, zoals na een winter de natuur in het voorjaar altijd weer tot bloei komt, zal ook deze tijd voorbij gaan. Dit (voor)jaar zal altijd in ons geheugen blijven hangen en de verhalen zullen verteld blijven worden. Het is alsof we in een tunnel met een bocht daarin zitten. Je ziet het einde niet, maar ook de situatie rond corona zal ten einde komen. We proberen er het beste van te maken. Laten we naar elkaar luisteren en elkaar bemoedigen. Er zullen littekens blijven: een uitvaart in beperkte vorm zal je altijd bij blijven; economische/financiële problemen zullen ook nog hun gevolgen hebben.

Wat wel mooi is, in deze tijd, is de saamhorigheid die tot bloei komt. En dat is ook van grote waarde. Laten we dat vasthouden. En voor nu wens ik u heel veel sterkte en wijsheid. Zorg goed voor jezelf en voor anderen.

Ik wens u veel leesplezier.

Afke den Hollander.

In deze nieuwsbrief o.a.

- * Je echtgenoot begraven tijdens de Coronacrisis
- * Slechts 10 mensen bij uitvaart van Maria (85)
- * Uitvaartzorg valt onder lijst cruciale beroepen
- * Zelfs geen plakje cake bij begrafenis of crematie
- * Coronamaatregelen treffen ook uitvaartbranche
- * Bloemiste legt overschot aan bloemen op kerkhof
- * Uitvaart uit een lege kerk en rouwverwerking

Opeens.....helemaal anders!

Gewoon een lekker gevulde agenda en zoeken naar momenten van ontspanning. Verder proberen om van het steeds verder gevulde actiepuntenlijstje de belangrijkste dingen binnen een goede of redelijke termijn toch af te handelen.

Dan opeens door de continue satroom van steeds alarmerender berichten moet er een ander soort actie komen. Nadenken over het wel of niet laten door gaan van Workshops en al snel knopen doorhakken en laten vervallen.

Vorige zondag nog een verjaardagsfeestje gepland met zo'n 22 mensen. Dat viel nog keurig binnen de normen en deden we binnen het wat meer ruimte biedende gemeenschapshuis bij ons naast. Terwijl het buffet werd klaargezet was er dan de mededeling "vanaf 18.00 alle horeca dicht". Heftig! Natuurlijk konden wij wel gewoon lekker door gaan met eten en rustig afronden.

Het was die dag toch al wat onwezenlijk omdat voor het eerst in eeuwen ik niet op zondagochtend naar de kerkdienst hoefde. Zelfs gewoon niet kon want er was geen samenkomst. We moesten het doen met een virtuele dienst.

En in de opvolgende week versnelde het in het nog stringenter worden van maatregelen. Fietsend langs de grens ga ik bijna vanzelf ook grenzen over, dat mag niet meer. Aldus een controlerende flik.

Dan nog heftiger! Tot 1 juni geen bijeenkomsten meer, geen "samenscholingen".

Je zou zeggen "lekker rustig", maar vooralsnog lukt het niet om te kunnen zeggen "ik ben helemaal bij, nu even lekker ontspannen". Want van alles noopt tot actie.

Zo kan ik nog vellenlang door gaan....

Mijn gedachtecronkel?

In gedachten komen dan ook weer de bestuurders van de verenigingen. Sowieso altijd heel druk met en voor de vereniging en daarmee opkomend voor de belangen van hun leden. Grote inzet, geheel belangeloos. En nu vaak ad-hoc bezig met aanpassen aan voorlopig nieuwe omstandigheden. Fijn dat er zoveel zijn die zich op deze wijze blijven inzetten!

Meer samen, samen meer!

(J.J. den Hollander – Voorzitter FKB – Illikhoven, 25 maart 2020).

Scenario's in ontwerp

De overheid ontwerpt op dit moment een aantal scenario's met prognoses van het aantal te verwachten zieken, de bezetting van IC-bedden en het aantal sterfgevallen. De uitvaartbranche is in beeld. Op het moment dat er scenario's zijn dat het aantal overledenen sterk gaat stijgen, schuift de uitvaartbranche ook aan bij landelijke overleggen.

Voor nu continueert de overheid het huidige beleid. De bestaande werkwijzen worden gecontinueerd waarbij rekening gehouden dient te worden met de verkondigde restricties, zoals de maximaal 30 personen bij uitvaarten en 1,5 meter afstand tussen personen.

Pers, 26-03-2020

Workshops Actuarieel moesten vervallen

Door het verder oprukkende virus en daarbij steeds stringenter wordende overheidsmaatregelen moesten wij de Workshops actuarieel laten vervallen.

In de eerstvolgende FKB-bestuursvergadering die gehouden kan worden bepalen wij definitief of er wellicht ultimo dit jaar nog workshops gehouden zullen worden of dat wij doorschuiven naar 1e helft 2021.

ALGEMENE LEDENVERGADERING 9 mei.

Nu is aangegeven "tot 1-6 geen bijeenkomsten" hebben ook wij moeten besluiten om de Algemene Ledenvergadering die gepland stond op 9 mei te laten vervallen.

In de eerstvolgende FKB-bestuursvergadering bezien wij welke mogelijkheden er zijn om alsnog een ALV te organiseren.

Ledenvergaderingen van Verenigingen

Er zijn natuurlijk diverse verenigingen die al in februari/begin maart hun ledenvergaderingen hadden. Echter er zijn ook diverse verenigingen die deze gepland hebben in de nu nog voor ons liggende periode.

De corona crisis is een vorm van overmacht. Er moet weliswaar voldaan worden aan de wet en conform statuten maar de maatregelen die de overheid neemt om de crisis de baas te worden, zijn in deze leidend. Er wordt nog steeds voldaan aan de 6 maanden termijn als je op de laatste dag van juni een ALV organiseert, maar gezien de omstandigheden kan e.e.a. opgeschort worden.

Een goede oplossing is ook om de Ledenvergadering door te schuiven. Als er geen echt zwaarwegende punten zijn maar alleen de standaard-jaarvergadering hamerstukken is zelfs te overwegen om naar begin 2021 te schuiven en te combineren met de ledenvergadering 2021.

Voorbeeld van vereniging met 5.000 plus adressen in bestand. Er zijn geen bijzondere agendapunten. Vergadering later dit jaar dan zou naar meer dan 5.000 adressen een uitnodiging moeten worden verzonden, kosten bijna 5.000 euro. Afweging, doorschuiven naar mei 2021.

Zijn er wel heel belangrijke punten, dan is te bezien of op een datum waarop het (weer) mag een vergadering is te organiseren en het mogelijk is voldoende leden te bereiken met een oproep.

Sjaak den Hollander, 25-03-2020.

Uitvaartbeurs Amsterdam uitgesteld

De organisatie van Uitvaartbeurs Amsterdam heeft besloten om de voor 18 april 2020 geplande beurs uit te stellen naar een andere datum. De vakbeurs zou op die dag plaatsvinden in de Amsterdamse Westerkerk maar als gevolg van het Coronavirus kan de veiligheid en van zowel standhouders als bezoekers op dit moment niet gegarandeerd worden, schrijft de organisatie op de beurswebsite.

Op dit moment is de organisatie in overleg over een mogelijke nieuwe datum voor de vakbeurs. Deze zal binnenkort bekendgemaakt worden.

Bron: Pers, 16-03-2020, Sjaak.

Cruciaal Beroep

Wij ontvingen bericht van het ministerie van Binnenlandse Zaken dat mensen die een cruciale functie vervullen bij een uitvaart worden aangemerkt als werkzaam in de zorg en daarom een cruciaal beroep hebben. Mensen met een cruciaal beroep kunnen gebruik maken van de noodopvang als zij niet zelf hun kinderen kunnen opvangen.

Wie in aanmerking komt voor de noodopvang, is een kwestie van maatwerk.

24-03-2020, Sjaak.

Wat te doen als iemand is overleden aan het coronavirus

Q&A uitvaart na overlijden door coronavirus

Omdat de situatie steeds verandert zal het document regelmatig worden aangepast.

Kunnen nabestaanden een uitvaartondernemer bellen als een dierbare is overleden aan corona?

Ja dat kan. Je kunt gewoon de uitvaartondernemer van jouw eigen keuze bellen. De uitvaartondernemer zal je onder andere vragen of jij (of andere nabestaanden) het coronavirus hebt. Als dat het geval is zal de uitvaartondernemer zoveel mogelijk telefonisch contact met je hebben om de uitvaart te regelen. De overledenenverzorgers zullen beschermende kleding, handschoenen, mondneuskap en handschoenen dragen bij het overbrengen en verzorgen van de overledene

Kan iemand die is overleden aan corona wel een laatste verzorging krijgen?

Ja, de laatste zorg kan worden gegeven. De overledenenverzorgers zullen beschermende kleding, handschoenen, mondneuskap en handschoenen dragen bij het verzorgen van de overledene.

Kan de overledene worden opgebaard?

Ja, op dit moment heeft het RIVM geen voorschriften opgesteld waarin een thuisopbaring niet meer mogelijk is. De richtlijnen hiervoor kunnen per dag verschillen, afhankelijk van de maatregelen die worden genomen om het virus in te dammen.

Mag de overledene worden opgebaard in uitvaartcentrum of thuis?

Ja, op dit moment heeft het RIVM geen voorschriften opgesteld waarin een opbaring in een uitvaartcentrum niet meer mogelijk is. Ook zijn er geen maatregelen genomen die een thuisopbaring verbieden. De richtlijnen hiervoor kunnen per dag verschillen, afhankelijk van de maatregelen die worden genomen om het virus in te dammen.

Mag je de overledene aanraken?

Ja, op dit moment nog wel, mits vervolgens direct handhygiëne wordt toegepast met een desinfecterende zeep. Van belang is dat je na contact geen contact maakt met je eigen slijmvlies zoals mond en ogen.

Het kan zijn dat de GGD of het RIVM in de komende dagen gaat adviseren om de overledene niet meer aan te raken. Je uitvaartverzorger zal je hierover informeren omdat hij/zij daarover contact heeft met de GGD en/of het RIVM.

Mag je de overledene een kus geven?

Nee, het is verstandiger om dat niet te doen. Het virus verspreid zich via het slijmvlies. Een kus kan voor besmetting zorgen omdat het virus mogelijk nog een paar dagen actief kan zijn in/op het lichaam van de overledene.

Moet de overledene eerder worden begraven of gecremeerd?

Nee, op dit moment is dat niet nodig. Vooralsnog heeft het RIVM hier geen uitspraak over gedaan.

Kan er een uitvaartplechtigheid worden gehouden?

Dat hangt af van de situatie.

Wel is het zo dat er niet meer dan dertig mensen aanwezig mogen zijn in dezelfde ruimte, mits op tenminste 1,5 meter afstand tot elkaar.

Deze maatregel heeft de overheid genomen telt vooralsnog tot en met 31 mei 2020.

In geval van een uitvaart (of condoleance) zijn er grote groepen mensen bij elkaar wat gevaar voor verspreiding van het virus zorgt. Daarnaast hebben vaak meerdere aanwezigen contact gehad met de zieke voor het overlijden. De mogelijkheid is dan ook dat er aanwezigen besmet zijn met het virus.

Je uitvaartverzorger zal de GGD om advies vragen wat de mogelijkheden zijn voor een plechtigheid met meerdere aanwezigen.

Tips uitvaartplechtigheid en corona

- De meeste crematoria beschikken over streaming faciliteiten. Daarmee kan de plechtigheid live worden uitgezonden op internet. Dat kan door middel van een open verbinding, maar je kan als familie ook kiezen voor een gesloten uitzending. Bij een gesloten uitzending krijg je een wachtwoord die je kan delen met andere mensen. Alleen mensen die het wachtwoord hebben kunnen de uitvaartplechtigheid live meekijken. Vraag je uitvaartverzorger hoe het precies werkt.
- Je kan de uitvaartplechtigheid in zijn geheel laten opnemen op video. Op die manier kan je de plechtigheid houden in een klein gezelschap en de opname daarna delen met een grotere groep. Je kan de opname bijvoorbeeld via je eigen sociale media delen.

- Er zijn crematoria in Nederland die uit voorzorg extra ruimte hebben gecreëerd tussen de zitplaatsen. Daarmee hoopt men het risico op verspreiding van het virus tijdens een plechtigheid te verkleinen. Vraag mensen in de rouwbrief om niet naar uitvaart te komen wanneer ze hoesten, verkouden zijn of koorts hebben.

Kan er een condoleance worden gehouden?

Dat hangt af van de situatie.

Wel is het zo dat er niet meer dan 30 mensen aanwezig mogen zijn in dezelfde ruimte, mits op tenminste 1,5 meter afstand van elkaar.

Deze maatregel heeft de overheid genomen telt voorsnog tot en met 31 mei 2020.

In geval van een condoleance zijn er grote groepen mensen (maximaal 30) bij elkaar wat voor gevaar voor verspreiding van het virus zorgt. Daarnaast hebben vaak meerdere aanwezigen contact gehad met de zieke voor het overlijden. De mogelijkheid is dan ook dat er aanwezigen besmet zijn met het virus.

Je uitvaartverzorger zal de GGD om advies vragen wat de mogelijkheden zijn voor een plechtigheid met meerdere aanwezigen.

Tips condoleren/condoleance corona

Let op! De overheid heeft besloten dat er geen bijeenkomsten gehouden mogen worden waar meer dan 30 mensen zich in dezelfde ruimte begeven. Deze maatregel duurt voorsnog tot en met 31 mei 2020.

Hieronder een paar alternatieven voor het handen schudden tijdens het condoleren.

- Houd twee meter afstand van elkaar en geef een knikje terwijl je de nabestaanden aankijkt. Je kan je condoleance dan uitspreken
- Om direct contact met belangstellenden van de uitvaart te voorkomen kan je kiezen voor geschreven condolances. Geef alle belangstellenden een eigen pen om te voorkomen dat de pennen van hand tot hand gaan. De belangstellenden kunnen dan wat opschrijven voor de nabestaanden. Je kan de briefjes verzamelen op een centrale plek, bijvoorbeeld bij de uitgang.
- Bel, FaceTime of Skype met de nabestaanden om je condoleance over te brengen. Op die manier heb je wel persoonlijk contact maar kom je niet direct met elkaar in contact. Je kan bijvoorbeeld afspreken dat je je over een tijdje, wanneer het coronavirus weer weg is, langskomt.

Bron: vanuit de branche, 13-03-2020, Sjaak.

Bloemiste Els legt overschot aan bloemen op het kerkhof na onverwachte weekendsluiting

Els Vuylsteke uit Keiem moest haar winkel sluiten wegens coronavirus, maar plaatste haar bloemen op de graven in plaats van ze weg te smijten

DIKSMUIDE Vrijdagmorgen kocht bloemiste Els Vuylsteke zoals gewoonlijk haar bloemen met het idee dat zaterdag haar drukste dag is. De verplichte sluiting door de coronadreiging lost ze creatief op. “Ik heb de boeketjes thuis geleverd en het overschot leg ik op de begraafplaats”, zegt ze.

Els runt in Keiem haar bloemenzaak. Zaterdag moest ze de deur van haar winkel noodgedwongen dicht houden. “Ik begrijp het niet”, zucht ze. “In warenhuizen staan ze te drummen en daar mag alles open blijven. Wij als kleine zelfstandigen moeten sluiten terwijl we maar een paar mensen op hetzelfde moment ontvangen. In plaats van negatief in een hoekje te kruipen, heb ik me snel herpakt. Dit weekend heb ik mijn klanten thuis hun boeketje bezorgd.”

“Ik heb jammer genoeg nog tientallen kleurrijke herbora’s over. In plaats van die in de vuilbak te doen, leg ik ze op de graven van de begraafplaats in ons dorp. Zo geef ik een beetje kleur in deze donkere tijden. Zie het als een symbolische actie.”

Bron: HLN, in de buurt, Diksmuide, 15-03-2020, Sjaak.

Corona-maatregelen treffen ook uitvaartbranche

Bij uitvaartplechtigheden mogen sinds deze week door de uitbraak van het coronavirus nog maar maximaal dertig mensen aanwezig zijn. Consumpties zijn uit den boze, dus een kopje koffie mag voorafgaand of na de plechtigheid niet meer worden geschonken. Dit om te voorkomen dat mensen elkaar aanraken. In de aula worden stoelen ruimer uit elkaar gezet. Dit zijn de nieuwe regels van het RIVM en de brancheorganisatie.

Volgens de Barendrechtse uitvaartverzorger Eric Mastenbroek gaan deze maatregelen op sommige locaties heel ver: "Bij een uitvaart is het verdriet al groot, er zijn veel emoties. Mensen die gearmd de begraafplaats op of het uitvaartcentrum inlopen, moeten soms ver uit elkaar gaan zitten in de ruimte waar de plechtigheid wordt gehouden. Er is zelfs een begraafplaats in Rotterdam waar het gebruik van de aula niet wordt toegestaan, dus geen stukje muziek en geen toespraken. Dat iedere locatie eigen regels bepaalt maakt het voor ons soms lastig. Het menselijke aspect tijdens zo'n plechtigheid kan hierdoor verdwijnen. Dit is zeer ingrijpend voor de nabestaanden".

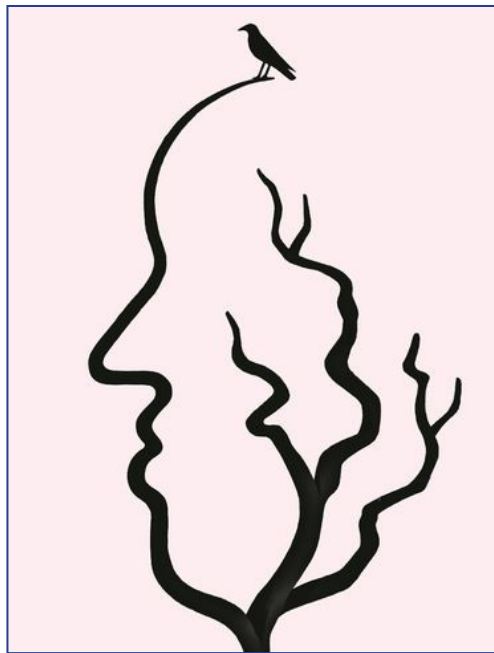
In eerste instantie zouden alleen eerstegraads familieleden bij een uitvaart welkom zijn. "In dat geval konden de kleinkinderen niet eens mee", vervolgt Eric Mastenbroek. "Dit is herzien en daarom is er gekozen voor het aantal van maximaal dertig en dat is niet veel. Wij verzorgen regelmatig uitvaarten waarbij veel mensen aanwezig zijn die de laatste eer willen bewijzen en nu niet welkom zijn. Maar het is nu gewoon niet anders."

Mastenbroek kan dit niet oplossen. "Wij hebben ons ook aan de regels en de richtlijnen te houden. Wij zullen dit ook zeker doen in het belang van de volksgezondheid en iedereen die bij een uitvaart betrokken is. Wel zullen wij er alles aan doen om, in overleg met de betrokken locaties en mogelijkheden die wij tot onze beschikking hebben, een afscheid te verzorgen waar met een goed gevoel op terug kan worden gekeken. Juist in deze periode van grote onzekerheid proberen wij de stabiele factor te zijn voor nabestaanden."

Bron: Ridderkerks Dagblad, 19-03-2020, Sjaak.

De kraai

Hij kwakkelde al een tijdje met zijn gezondheid”, zegt de zoon. We zitten met zijn zus, beiden zestigers, in het seniorenappartement van hun ouders. Moeder zit tussen hen in op een krappe bank. Naast mijn stoel staan twee afgedragen sloffen – keurig naast elkaar. “Hij was bijna negentig.” Boven de deur naar de centrale gang waaraan de kamers van de medebewoners grenzen, hangt Jezus aan een houten kruis. “We twijfelen tussen een crematie en een begrafenis”, zegt de dochter. “Beter cremeren”, zegt moeder. “Ik wil jullie niet verplichten om het graf bij te houden.” Ze barst in huilen uit. De zoon pakt haar linkerhand vast, de dochter haar rechterhand. “Wat is er mama?” vraagt de dochter. “Ik wil straks als de Heer mij haalt het liefst bij je vader liggen.” “Mam, we gaan hem begraven”, besluit de zoon direct. “Het komt goed”, zegt de dochter bemoedigend. “Je komt bij papa.”

“We willen een mis in de kerk, dat is belangrijk voor mijn ouders”, gaat de zoon verder. Ik knik en zeg ook: “Het komt goed.” Moeder kijkt mij dankbaar aan. Halverwege de week ga ik bij haar langs. Moeder zit aan de eikenhouten keukentafel. Haar koffie staat onaangeroerd naast een stapeltje rouwkaarten en een lijst met afgevinkte adressen. “De kinderen zijn er niet”, zegt ze een beetje verschrikt. Ze huilt. “Geen probleem. Ik kom alleen eens horen hoe het met u is en of alles voor de uitvaart in orde is.”

“Mijn dochter heeft nog muziek uitgekozen voor als mijn man in de kerk naar voren wordt gedragen.” “Weet u om welke muziek het gaat?” “Nee, maar ze zegt dat het heel mooi is.” “Oké, dan komt het goed.”

“Ja, het komt goed”, zegt ze – meer tegen zichzelf dan tegen mij.

De muziek begint, trommels klinken

Op de dag van de uitvaart sta ik klaar in de kerk met de dragers. Moeder zit met kinderen en kleinkinderen op de eerste rij. De kerk is mager gevuld. Veel vrienden en kennissen zijn overleden. Om elf uur zetten we de kist bij het middenpad en komen de pastoor en twee misdienaars binnen. “Welkom in het huis van de Heer”, zegt de pastoor. Hij sprenkelt wijwater over de kist. Daarna draait hij zich om en loopt met de misdienaars traag de kerk in. Statig volgen de dragers met de kist. Met een rechte rug, stemmig gezicht en in donker mantelpak loop ik erachteraan.

De muziek begint, trommels klinken. Rillingen lopen over mijn rug, mijn keel is dichtgeknepen. José Carreras’ stem klinkt. Misa Criolla galmt door de kerk. Mijn benen lijken mij niet meer te kunnen dragen. Toen mijn man stierf, koos ik voor zijn uitvaart heel bewust de muziek. Voor ons geen nummer uit de uitvaartmuziek top 10; ik wil niet telkens uit mijn doen raken. Het middenpad is lang, alle ogen zijn op de stoet gericht. Ik moet overeind blijven, the show must go on. Ik probeer mezelf af te sluiten; niet te luisteren. Ik wil harder lopen, maar dat gaat niet. Als ik eindelijk vooraan het pad ben, knik ik naar de kist en geef ik het teken dat iedereen kan gaan zitten. Zo snel als fatsoenlijk is, loop ik via de zijkant van de kerk naar achteren. Ik duw

de deur open, dan de haldeur, weer een deur en voel de koude lucht mijn longen in stromen. De tranen lopen over mijn wangen. Ik huil met diepe halen. Een van de dragers komt naar buiten. "Wat is er aan de hand?" "Het heeft me zo overvallen", snik ik. "Ik wist het niet. Dat was ons nummer."

Mickelle Haest tekent elke week de ervaringen op van een uitvaartverzorger of van een verloskundige.

Bron: Ingezonden door Sjef van de Wiel, 23-03-2020, Sjaak.

Er mogen maar 30 mensen zijn op zijn vaders begrafenis

Ik zit op de rand van ons bed mijn nette schoenen te poetsen. Ik heb mijn nette schoenen ooit in een winkel in Antwerpen gekocht. Ik draag ze alleen op bruiloften en begrafenissen. Als ik een begrafenis heb, poets ik minder grondig dan wanneer ik een bruiloft heb. Op bruiloften mogen dingen glimmen.

Het is nog vroeg. Door een uitgestorven Amsterdam loop ik naar de begraafplaats. Het is een lange wandeling. Zeker op nette schoenen. Nette schoenen zijn vrijwel nooit wandelschoenen.

De stad heeft er nog nooit zo vredig bijgelegen, zelfs het Wapen van Amsterdam lijkt vanochtend ongeladen.

Ik loop langs het huis van een vriend en kijk door het keukenraam bij hem naar binnen. Hij is de ontbijttafel aan het dekken. Vijf borden, beschuit, wit tijgerbrood, twee pakken hagelslag, een fles sinaasappelsap en een cappuccino voor zijn vrouw.

Hij kantelt het raam op een kier en vraagt of ik een begrafenis heb. Ik knik.

"Van wie?"

"Die ken je niet."

"Maar had ik hem of haar moeten kennen? Nee, wilde ik hem of haar kennen, denk je?"

"Absoluut. Iedereen had hem willen kennen."

Mijn vriend duwt een dubbele boterham met boter en hagelslag door het gekantelde keukenraam.

"Of heb je al gegeten?" vraagt hij.

"Nee, daar had ik geen tijd voor. Ik moest mijn nette schoenen poetsen."

Op de parkeerplaats van de begraafplaats staat de zoon van de overledene. Hij is met iemand aan het –skypen.

“Nee, dit pik ik niet. Ik ken je vader al veertig jaar. Is de begrafenis vandaag?”

“Ja, en er mogen helaas maar dertig mensen aanwezig zijn.”

“En ik hoor niet bij die dertig? Ben je nou helemaal van de ratten besnuffeld?”

“Godverdomme, Ger, denk je dat dit makkelijk is? De begrafenis van mijn vader begint over een uur. Als dat virus er niet was geweest, had ik 600 mensen uit–genodigd. Weet je hoe pijnlijk dit is? Mijn vader was de sociaalste man van de stad. Hij maakte met iedereen een praatje. Dat weet jij. En kijk hoe ik hem moet begraven. Hij krijgt de begrafenis van een eenzame man. Pa heeft alles uit het leven gehaald, maar door al die strenge maatregelen kan ik niet alles uit zijn dood halen. Ik ga hier kapot en ik mag niet eens geknuffeld worden.”

Misschien moet ik hem knuffelen. Nee, ik moet mijn verstand gebruiken. Maar ja, hoe gebruik je je verstand op een begrafenis? Er bestaan pijnen die ieders verstand te boven gaan.

In de zaal zitten echt dertig mensen. Ik heb de koppen geteld. Als ik de man in de kist meetel, kom ik op 31. Achterin de zaal staat een camera op een statief. Die is voor de mensen die hier ook willen zijn, maar de uitvaart alleen digitaal mogen bijwonen. Ik sluit mijn ogen en zie die mensen zitten. Achter hun oude laptop, in een kamer vol multomappen en kapotte printers.

Na de uitvaart is er geen koffie en cake. Iedereen wil elkaar knuffelen, maar de realiteit weigert onze wens te omarmen.

Ik verlaat het gebouw en zie Magere Hein op de parkeerplaats staan. De dood is nog nooit zo mager geweest.

“Sorry,” zegt hij.

Ik wil hem een knuffel geven.

De in Amsterdam geboren en getogen schrijver James Worthy (1980) probeert in zijn columns iets van het leven te begrijpen. Lees al zijn columns via het Parool terug.

Bron: Parool, 23-03-2020, Sjaak.

Een uitvaart uit een lege kerk, wat doet dat met de rouwverwerking?

Een uitvaartdienst biedt een moment van troost in tijden van verlies. Een volle kerk kan je dan als nabestaande dragen. Hoe moet dat met de rouwverwerking, nu uitvaarten alleen nog in heel kleine kring mogen plaatshebben?

In de zeventiende-eeuwse kerk van Grijpskerk vond dinsdag een van de eerste afscheidsdiensten onder het nieuwe strikte regime plaats, met zes familieleden van de overledene en een vroegere buurman in de kerkbanken. Verder waren de predikant, een koster, een organist, een begrafenisondernemer en iemand die de livestream verzorgde in de kerk aanwezig. Vanuit hun eigen woningen keken familieleden, vrienden en bekenden mee.

De officiële regels zijn nu zo: alleen eerstegraads familieleden mogen bij de dienst zijn, nabestaanden moeten verplicht anderhalve meter afstand van elkaar houden en er wordt geen koffie of thee geschonken. „Het had even iets onwezenlijks”, concludeert ds. Jan Kroon van Protestantse Gemeente Grijpskerk e.o.

Laten rusten

„Als je in een volle kerk iets zegt, krijg je altijd iets terug”, blikt Kroon terug op de dienst van dinsdag. „Nu kijk je vooral tegen lege banken aan, dat is wennen. De drie kinderen van de overledene hielden allemaal een toespraak, ook voor hen was dat even aftasten. Het was fijn voor ze dat de koster en de vroegere buurman aanwezig waren, zodat ze even de ogen op hen konden laten rusten tijdens het spreken.”

Zowel de nabestaanden als Kroon raakten zich in de voorbereidingen van de afscheidsdienst steeds meer bewust van de uitzonderlijke omstandigheden. De vrouw van wie afscheid werd genomen overleed vorige week woensdag, nog voor de afkondiging van de stringente coronamaatregelen. „Het veranderde van dag tot dag, daardoor is het gezin heel bewust met alles bezig geweest. Vrijdag hadden ze nog een grote uitvaart in gedachten, en ook zondag heb ik in mijn onlinedienst tegen de gemeenteleden gezegd dat iedereen in principe welkom was bij de uitvaart, mits men zich aan de voorschriften hield. Zondagmiddag bleek dat al weer achterhaald, toen werden grote uitvaarten verboden.”

Veel medeleven

In de begrafenis die hij dinsdag begeleidde merkte ds. Kroon dat de nabestaanden goed met de omstandigheden konden omgaan. „Het ging nu om hun moeder die was overleden. Bij het overlijden van de vader een aantal jaren geleden ervoeren de nabestaanden veel medeleven. Een volle kerk kan je bijvoorbeeld dragen, en een condoleance van iemand die je al jaren niet meer gesproken hebt kan troostend werken. Het

deed ze goed dat er nu heel veel bloemen zijn gezonden door mensen. En er is schriftelijk gecondoleerd, dat werkte ook goed.”

In Bolsward zit de dominee in de kerk klaar voor een gesprek

Waar de meeste kantoren, cafés en andere publieke gebouwen noodgedwongen sluiten, gaan de deuren bij de Martinikerk in Bolsward juist open: dagelijks zit een predikant in de kerk, voor wie behoefte...

Na afloop van de afscheidsdienst was duidelijk dat honderd mensen hadden meegekeken naar de livestream.

„Dat deed de familie ook goed. Het is een blijk van be-

trokkenheid die steun geeft. Alle drie de kinderen zeiden na de uitvaart dat het goed was. Dat is belangrijk. Ik verwacht niet dat de bijzondere omstandigheden voor hen op lange termijn tot problemen met de rouwverwerking zullen leiden. Ze hebben het ondanks alle maatregelen en beperkingen volgens mij liefdevol en waardig kunnen afronden.”

Troost

Dea Boom, psycholoog bij Psychologisch Centrum Leeuwarden, denkt dat de meeste mensen die nu afscheid moeten nemen van een geliefde wel goed kunnen omgaan met de omstandigheden. „Het is een heel gekke situatie, waarin we er allemaal het beste van moeten zien te maken. Maar dat geldt voor bijna iedereen, in vrijwel de hele wereld. De meeste mensen kunnen zich daar wel op instellen: ze begrijpen in geval van een uitvaart dat de kerk leeg is vanwege de verplichte maatregelen, en niet omdat de overledene niet geliefd was. Je mist dan als nabestaande misschien wel troost op korte termijn, maar het belangrijkste is vooral dat de naaste familie bij elkaar kan zijn en elkaar kan steunen.”

Familieleden, vrienden en bekenden van de overledene en nabestaanden die nu niet bij de uitvaart aanwezig mogen zijn, kunnen wel hun betrokkenheid laten blijken, benadrukt Boom: „Daar zijn zoveel mogelijkheden voor: je kunt bellen, een e-mailtje sturen, een kaartje posten of bloemen laten bezorgen. Dat kan allemaal nooit kwaad. Houd er dan wel rekening mee dat je misschien niet meteen antwoord krijgt: de nabestaanden maken momenteel veel mee en ze komen er misschien niet aan toe iedereen te antwoorden. Dat betekent niet dat ze het gebaar niet waarderen. ”Geen negatieve gevoelens”

Problemen in de rouwverwerking zullen de meeste mensen niet krijgen door alle beperkingen, schat Boom in. „Het is nu wennen, maar mensen kunnen zich goed aanpassen aan veranderende omstandigheden. En op langere termijn verwacht ik ook geen problemen; als nabestaanden over twee jaar terugkijken naar de uitvaarten die nu plaatshebben, zal dat niet met negatieve gevoelens gepaard gaan. Het kan zelfs een onverwachte positieve uitwerking hebben: een volle kerk kan zeker troostend werken, maar het kan ook vermoeiend zijn om aan alle aanwezigen aandacht te moeten besteden. Voor sommige mensen is het misschien wel prettig om het afscheid in kleiner verband te laten plaatsvinden.”

Wie wel moeite heeft met het afscheid in zeer kleine kring, kan er voor kiezen op een later tijdstip alsnog een afscheidsbijeenkomst te houden.

„Dat kan absoluut heel goed werken voor wie daar behoefte aan heeft. In de rouwverwerking is dat ook helemaal niet gek: je gaat verschillende fasen door, en daarbij is het normaal om het verdriet eerst met de meest nabije mensen te delen. Je kunt dat later in het rouwproces heel goed alsnog met een grotere groep doen.”

Bron: FD, 19-03-2020, Sjaak.

Vanuit Belgisch Nieuws.

Je echtgenoot begraven tijdens de coronacrisis: “Troost via de telefoon is niet hetzelfde”

Voor wie in deze quarantaineperiode een dierbare verliest, komen de strenge afzonderingsmaatregelen extra hard aan. Je mag momenteel geen bezoek ontvangen dat je komt troosten en ook voor de uitvaartplechtigheden gelden de strenge maatregelen. Johan Mussche uit Lievegem weet er alles van: hij verloor begin deze maand zijn vrouw aan de gevolgen van kanker.

“Het regelen van de begrafenis was een catastrofe”, getuigt Johan Mussche uit Lievegem. “Ik heb mijn vrouw verloren aan kanker. Na een jarenlange strijd heeft ze op 7 maart het leven gelaten. Ze was enorm geliefd en er waren zo’n 200 mensen die naar de begrafenis wilden komen, maar we mochten maar met 30 mensen aanwezig zijn op de dienst.”

Ondertussen zijn de richtlijnen voor de uitvaartsector nog meer verstrengd, nu mogen er nog maar 20 rouwenden op een begrafenis aanwezig zijn.

Een knuffel had deugd gedaan, maar we moesten elkaar van ver groeten... Heel triestig

“Het was wel een heel mooie dienst”, gaat Mussche verder. “De muziek, de teksten, het was prachtig. Maar ja. Het was zo spijtig dat we elkaar niet mochten vastpakken. Een knuffel had enorm deugd gedaan, maar we moesten elkaar van ver goeiedag zeggen. Het was echt heel triestig.”

Mentaal gezond blijven in tijden van corona? “Ga voldoende naar buiten en blijf actief”

Niemand om tegen te praten

Ook thuis kan de weduwnaar zijn verdriet amper delen met anderen. “Het is hier muistil. De muren zeggen niets en de foto’s die hier hangen doen alleen maar denken aan... Ik krijg wel veel telefoontjes, maar dat is toch niet hetzelfde. Dat geeft

niet dezelfde voldoening als af en toe iets kunnen zeggen tegen iemand. Ik houd mij dan maar bezig met klusjes, dat verzet mijn zinnen een beetje.”

Of hij na de coronacrisis nog een herdenkingsdienst gaat organiseren voor de mensen die niet bij de uitvaart konden aanwezig zijn, dat weet Mussche nog niet. “Ik kan gewoonweg niets plannen! Niemand weet wanneer de crisis zal gedaan zijn, helaas.”

Bron: VRT nieuws, 23-03-2020, Sjaak.

Slechts tien mensen bij uitvaart van Maria (85), omdat het zo moest

Een uitvaart met tachtig mensen, inclusief afscheidsbijeenkomst en condoleance achteraf. Dat was de bedoeling na het overlijden van Maria de Hoog-Roobol uit Dronten. Totdat aangescherpte maatregelen rond het coronavirus op tafel kwamen. Noodgedwongen werd het een afscheid in besloten kring.

Een gezelschap van tien mensen stond dinsdag aan het graf van Maria. Haar dochter en zoon met hun gezinnen. Kleindochter Leonie Vos hield een speech van tien minuten, gemaakt voor een groot gezelschap. Heel even overwoog ze haar verhaal van vier kantjes weg te gooien en een paar woorden tot haar oma te richten. „Maar dat heb ik niet gedaan. Ik heb het hele verhaal verteld, voor haar.”

Een trouwerij kun je nog uitstellen, maar een begrafenis niet.

Hester Vos, Dochter van overleden Maria de Hoog-Roobol

Daags na de uitvaart doen Hester en haar dochter Leonie Vos uit Dronten hun verhaal. Over de uitvaart van hun moeder en oma die in een paar dagen tijd werd afgeschaald naar een verplichte plechtigheid in kleine kring. „Een trouwerij kun je nog uitstellen”, zegt Hester, „maar een begrafenis niet. We hadden geen keuze, we moesten door.”

In tijden van corona betekent dit niet kiezen tussen cake of soesjes na afloop maar hoe je anderen op afstand houdt. „Dan krijg je surrealistische taferelen op de begraafplaats. Een chauffeur die op anderhalve meter afstand blijft. De kist die je zelf uit de auto moet halen en zelf moet dragen omdat andere dragers

niet op anderhalf meter afstand kunnen blijven.”

En geen afscheidsbijeenkomst, geen gelegenheid tot condoleren, geen handen om te medeleven te betuigen.

Maria de Hoog-Roobol overleed op 10 maart, op een leeftijd van 85 jaar. Het laatste anderhalf jaar was ze een paar keer lelijk gevallen en raakte ze steeds meer de regie over haar leven kwijt. „Het is goed zo”, zei ze in februari tegen haar familie. Vorige week dinsdag stierf ze, om 20.30 uur, toen Nederland nog te maken had met relatief lichte maatregelen ter bestrijding van het coronavirus. De schouwarts kwam bij de familie, met zijn handen op de rug, om niet per abuis een hand te geven.

„Bepalen jullie maar hoe je die doet”, had Maria over haar uitvaart gezegd. „Ik ben er dan toch niet meer.” Zo’n tachtig mensen uitnodigen was het plan, dat vrijdag nog binnen de RIVM-grenzen van samenkomsten viel. „Al hield ik er wel rekening dat het anders kon lopen”, blikt Hester terug. Voor kleindochter Leonie gold dat niet. „Het laatste afnemen wat je nog voor iemand kan doen. Ik kon me niet voorstellen dat het zo ver zou komen.”

Ik was zo boos. Mijn oma en ik hadden een goede band, ik kon alles met haar delen. Bijna elke dag ging ik wel bij haar langs

Leonie, kleindochter

Maar maandagmorgen werd duidelijk dat alleen eerstegraads familie welkom was. Die boodschap kwam hard aan bij Leonie, die er op dat moment niet bij mocht zijn. „Ik was zo boos. Mijn oma en ik hadden een goede band, ik kon alles met haar delen. Bijna elke dag ging ik wel bij haar langs. Je hoeft van een uitvaart geen feestje te maken, maar je kunt wel herinneringen ophalen en verdriet delen. Mijn oma heeft zoveel gedaan voor andere mensen en nu mocht er bijna niemand bij haar uitvaart zijn. Dat kon toch niet waar zijn?”

Maandagmiddag kwam de uitvaartbranche met aanvullende richtlijnen. Kleinkinderen mogen nog wel bij uitvaarten zijn, in een gezelschap tot maximaal dertig mensen. De families De Hoog en Vos besloten het bij tien te laten.

„Je wilt niet de gelegenheid zijn waar andere mensen corona krijgen”, zegt Leonie die zelf werkt in de zorg voor gehandicapten. „Naar deze mensen heb ik ook een verantwoordelijkheid.”

En zo stonden ze dinsdagmiddag bij begraafplaats de Wissel in Dronten, voor een complete uitvaart in de open lucht, op de begraafplaats. „Het is zoals het is”, zou Maria hebben gezegd volgens haar dochter en kleindochter. Merels, koolmeesjes en mussen vulden de stiltes in de toespraken. „Mijn oma hield van tuinvogels, eigenlijk was het wel heel mooi.”

Herinneringsbijeenkomst

Wie er niet bij mocht zijn, liet op een andere manier van zich horen. Via een extra bloemstuk op de kist, zwaaien naar de rouwstoet. Telefoontjes, berichtjes op sociale media en kaartjes. De boodschappen op de kaarten waren in eerste instantie kort, nu zijn het hele verhalen.

Hester en Leonie Vos willen van al die steunbetuigingen, toespraken en foto’s een presentatie maken die ze 3 september, de geboortedag van hun moeder en oma, aan de familie laten zien. „Aan iedereen die nu niet bij uitvaart mocht zijn. Om toch nog een keer herinneringen op te halen.” Samen dus en niet alleen in eigen kring, omdat het zo moest.

Bron: De Stentor, 19-03-2020, Sjaak.

Uitspraak ombudsman: de polisovername

17 februari 2020

Klaagster en de uitvaartondernemer zijn het niet eens over de afrekening van de uitvaart.

Uitspraak: De ombudsman concludeert het volgende:

- Het is vaak het geval dat nabestaanden worden overrompeld door een overlijden en dat als gevolg daarvan veel informatie over de uitvaart langs hen heen gaat.
- Een uitvaartondernemer moet zich daarvan rekenschap geven en er rekening mee houden, tijdens de gesprekken die hij met de nabestaanden voert. Concreet betekent dit dat hij extra aandacht dient te geven aan uitleg en afspraken, deze op papier zet en een kopie bij nabestaanden achterlaat. Zodat zij op een rustiger moment de informatie en gemaakte afspraken kunnen nalezen.
- Of de uitvaartondernemer in deze kwestie onvoldoende uitleg gaf, kan de ombudsman niet met zekerheid vaststellen. Vast staat wel dat klagster zich onthand voelde, doordat zij geen kopieën (meer) had van offerte en polisoverdracht. Zij kan zich ook niet herinneren dat het gesprek over de kosten plaatsvond op de wijze, die de uitvaartondernemer aangeeft.
- Of klagster voorafgaand aan de uitvaart een kopie kreeg van de opdracht tot uitvaart en de offerte kan de ombudsman ook niet met zekerheid vaststellen. Vast staat dat klagster de opdracht tot uitvaart tekende, maar de offerte niet.
- De uitvaartondernemer nam het natura verzekeringspakket van de uitvaartverzekering over tegen dezelfde voorwaarden en kosten. Nu in het pakket van de verzekeraar ook de spreker en het begeleiden van de uitvaartdienst is inbegrepen, kan de uitvaartondernemer daarvoor geen extra kosten vragen.
- Doordat alleen de uitvaartbegeleider de offerte tekende en klagster niet, staat niet onomstotelijk vast dat klagster deze offerte zag en zich er rekenschap van kon geven.
- Bij een naturaverzekering worden niet afgenomen diensten niet geldelijk gerestitueerd. De uitvaartondernemer hoeft dat dus ook niet te doen.
- Het is vanzelfsprekend dat een uitvaartondernemer de uitvaartfactuur pas kan opmaken, als alle rekeningen van toeleveranciers zijn ontvangen en de overgedragen verzekeringen zijn geïnd. De uitvaartondernemer valt op dit punt niets te verwijten.

Beslissing van de ombudsman

Op basis van het bovenstaande oordeelt de ombudsman dat de uitvaartondernemer aan klagster het bedrag van € 500,- dient terug te betalen, dat hij rekende voor de spreker en het begeleiden van de uitvaart. Dit bedrag dient binnen twee weken op de rekening van klagster te zijn bijgeschreven.

Ten overvloede

Het geven van een (getekende) kopie van de opdracht tot uitvaart en de (getekende) kostenbegroting aan de opdrachtgever van een uitvaart, is een noodzakelijke voorwaarde bij de totstandkoming van de overeenkomst. Dat is niet het geval voor andere documenten, zoals in deze kwestie de overdrachtsdocumenten van de polissen. Het betekent echter dat nabestaanden makkelijk vergeten dat er overdracht plaatsvond. Een uitvaartondernemer doet er daarom goed aan kopieën te geven. Ook bij extra- of afwijkende afspraken geldt dat de uitvaartondernemer er goed aan doet deze op de opdracht tot uitvaart te vermelden en de opdrachtgever daarvoor te laten tekenen. Daarmee staat vast dat de opdrachtgever de extra/afwijkende afspraken tot zich heeft kunnen nemen. Zowel opdrachtgever als uitvaartondernemer zijn daarmee gebaat.

Uitvaartbranche zit vol vragen vanwege corona: 'Plakjes cake even achterwege laten'

GELDERMALSEN - Kan een overledene corona verspreiden? En hoe zit het met de hygiëne van pennen bij het condoleanceregister? Uitvaartmedewerkers zitten vol vragen nu het coronavirus oprukt en de voorzorgsmaatregelen strenger worden. In Geldermalsen kregen zij antwoorden.

Een Spaanse uitvaart zorgde er onlangs voor dat zo'n zestig nabestaanden besmet raakten met corona, vertelt GGD-deskundige Marty Jacobs aan het begin van zijn presentatie.

Een korte stilte valt in de zaal, waar enkele tientallen mensen uit de landelijke uitvaartsector bij elkaar zijn gekomen. „Ik denk dat we daar wel voor uit moeten kijken.”

Nabestaanden kunnen het hoofd van een overledene in een kist beter niet meer aanraken met bijvoorbeeld een zoen

Kist gesloten bij opbaring?

GGD-deskundige Marty Jacobs aan het woord in Geldermalsen. © DG

Over het coronavirus en uitvaarten doen veel wilde verhalen de ronde. Zo hoeft een kist bij thuisopbaring volgens de GGD niet per se gesloten te zijn, wat sommige uitvaartondernemers wel denken.

Vragen uit de branche over het virus werden vrijdagochtend beantwoord op het kantoor van opleidingsinstituut Docendo in Geldermalsen. Dat gebeurde op basis van informatie van de GGD uit Amsterdam en gezondheidsinstituut RIVM. Een overzicht met vier belangrijke veranderingen voor begrafenis en crematies.

1. Uitvaart alleen in kleine kring

Om verspreiding van het coronavirus tegen te gaan, heeft de overheid besloten dat bijeenkomsten met meer dan honderd mensen niet meer mogen doorgaan. Dat geldt dus ook voor begrafenis en crematies.

Zo verwachtte uitvaartondernemer John Jacobs vier- tot vijfhonderd gasten bij de begrafenis van een vrouw uit Groesbeek en was hij druk om rouwkaarten terug te halen bij PostNL. Ook kerken moeten de bezoekersaantallen indammen.

Wij zien echt een halvering van het aantal bezoekers. Op uitvaarten komen normaal gesproken toch veel kwetsbare ouderen af

Sandra Thoonen

„Wij laten nu steeds op rouwkaarten zetten dat nabestaanden genoodzaakt zijn de uitvaart in besloten kring te houden vanwege het coronavirus”, zegt Sandra Thoonen. Zij is manager van Annora Uitvaartverzorging uit Grave en Mill en Goemans Uitvaartzorg met locaties in Boxmeer, Gennep en Venray en aanwezig in Geldermalsen.

„Heel veel mensen zeggen ook al af. Wij zien echt een halvering van het aantal bezoekers. Op uitvaarten komen normaal gesproken toch veel kwetsbare ouderen af.”

2. Buiging in plaats van hand Met broodjes in plastic is er niets aan de hand, maar men- sen moeten zelf even geen etens- waren meer kunnen pakken

*Marty Jacobs, deskundige infectie-
preventie van GGD*

Handen schudden bij een condoleance kan niet meer vanwege het coronavirus. Uitvaartondernemingen bedenken daarom andere manieren om steun te betuigen.

Zo hebben Annora Uitvaartverzorging en Goemans Uitvaartzorg speciale posters laten drukken waarop staat dat mensen nu hun hand op het hart kunnen leggen. Uitvaartonderneming DELA stelt vriendelijk oog-contact of een kleine buiging voor als alternatief.

De pennen van condoleanceregisters vormen ook een potentiële besmettingsbron, bevestigt GGD-expert Jacobs. „Daarom is het belangrijk niet aan het gezicht te zitten.” Ook moeten bezoekers goed hun handen wassen en desinfecterende handgel gebruiken.

3. Geen eten meer op schalen

De GGD adviseert geen eten meer op grote schalen te leggen tijdens een uitvaart. „De traditionele plakjes cake zou ik even achterwegen laten”, vertelt Jacobs. „Met broodjes in plastic is er niets aan de hand, maar mensen moeten zelf even geen etenswaren meer kunnen pakken.”

En de cateringmedewerkers die na afloop de koffiekopjes opruimen? ‘Moeten zij handschoenen dragen?’, klinkt het vanuit de zaal. Nee, dat is niet nodig, antwoordt Jacobs. „Handhygiëne is het belangrijkste.” Aangezien het coronavirus zich vooral via de lucht door druppels uit de neus en keel verspreidt, is het gezicht een plek waar die nog goed kunnen zitten

4. Contact met gezicht vermijden

Rouwadvertentie vóór of na uitvaart?

Omdat uitvaarten met meer dan honderd mensen niet meer mogen vanwege het coronavirus, reist de vraag of rouwadvertenties nog wel geplaatst moeten worden vóór een uitvaart. Die kunnen er in het ergste geval voor zorgen dat gasten moeten worden geweerd bij de ingang van een uitvaartcentrum.

Jurgen Theunissen van Jurgen Theunissen Uitvaartzorg in Arnhem vraagt nabestaanden goed over na te denken over het plaatsten van een advertentie in een krant of op een website.

„Een rouwadvertentie kan ook wel vooraf, maar dan moet je die wel duidelijk verwoorden”, zegt Theunissen. „Dat die ter kennisgeving is bedoeld en dat mensen niet bij de uitvaart aanwezig kunnen zijn.” Als alternatief zouden mensen volgens hem een rouwadvertentie pas na een begrafenis crematie of begrafenis kunnen versturen.

Nabestaanden kunnen het hoofd van een overledene in een kist beter niet meer aanraken met bijvoorbeeld een zoen. Aangezien het coronavirus zich vooral via de lucht door druppels uit de neus en keel verspreidt, is het gezicht een plek waar die nog goed kunnen zitten.

Volgens Jacobs zou het coronavirus één tot drie dagen besmettelijk kunnen zijn via een overledene onder koele omstandigheden met een hoge luchtvochtigheid. Onderzoek wijst uit dat besmettelijke ziekten meestal na enkele uren tot een dag zijn verdwenen.

Uitvaartmedewerkers die een lichaam ‘klaar maken’ voor een begrafenis of crematie, kunnen zich volgens

de GGD het beste houden aan de regels die al gelden voor een overledene met een besmettelijke aandoening.

Veel en grondig handen wassen is een vereiste. Mondkapjes en spatbrillen kunnen bij verkeerd gebruik juist voor gevaar zorgen en zijn daarom niet noodzakelijk, zegt Jacobs.

Bron: De Gelderlander, 14-03-2020, Sjaak.

Ministerie: 'Uitvaartzorg valt onder lijst cruciale beroepen'

Samen met maatregelen om het coronavirus zelf in te dammen, heeft de overheid ook een lijst samengesteld van cruciale beroepen die tijdens de virusuitbraak essentieel voor het normaal functioneren van de samenleving. Ondanks eerdere onduidelijkheid over de status van de uitvaartsector voor de Nederlandse maatschappij, laat het ministerie van Justitie en Veiligheid nu weten dat uitvaartzorg wel degelijk tot de cruciale beroepen gerekend mag worden.

Dat schrijft woordvoerder Anna Sophia Posthumus in een reactie: "De uitvaartzorg valt onder de lijst cruciale beroepen. De lijst die nu online staat is geen uitputtende lijst. Deze lijst is alleen opgesteld voor kinderopvang. Uitgangspunt is dat als beide ouders een cruciaal beroep hebben, ze dan aanspraak kunnen maken op opvang. Sommige opvangfaciliteiten gaan er enigszins coulant mee om als maar één van ouders cruciaal beroep heeft maar er toch niets geregeld kan worden qua opvang."

Inzamelingsactie gestart om uitvaartondernemers te voorzien van beschermingsmiddelen

Herinneringsspecialist Andja Bratić heeft aan de bel getrokken bij brancheorganisatie BGNU over de gebrekkige beschikbaarheid van beschermingsmiddelen als mondkapjes of handschoenen tijdens de coronacrisis. Er bestaat binnen de uitvaartsector namelijk nog geen protocol voor de noodbevoorrading van kleine zelfstandigen, schrijft Bratić in een e-mailbericht: "Wel geeft bijvoorbeeld groothandel Hesselmans aan dat er ondernemers zijn die tijdig hebben ingekocht. Terwijl veel zzp'ers aangeven dat de druk vanuit families en de onzekerheid over hun eigen veiligheid als professional toeneemt doordat ze nergens terecht kunnen. Nadat wij zelf misgrepen de afgelopen dagen en nergens meer persoonlijke beschermingsmiddelen konden bestellen, heb ik de noodklok geluid bij het bestuur van BGNU. Het blijkt namelijk dat bij de verdeling van toekomstige voorraden, onze beroepsgroep door het Ministerie VWS niet aangemerkt is als primair behoevend. Net zo min als we erkend zijn als vitale beroepsgroep."

Om het acute probleem voor uitvaartondernemers te overbruggen is Bratić nu een inzamelingsactie gestart om kleine zelfstandige te bevoorraden via materialen die elders op de plank liggen.

Enkele vragen en antwoorden in het kader mogelijk noodzakelijke bescherming

Het nieuwe coronavirus is een virus dat door besmette druppels die vrijkomen bij hoesten en niezen en (direct) contact overgebracht wordt van mens op mens. Griepvirussen worden op dezelfde wijze verspreid. De zorg voor een patiënt overleden aan het nieuwe coronavirus is daarom hetzelfde als de zorg voor een

patiënt overleden aan griep (influenza). De reguliere hygiënemaatregelen die gelden voor de uitvaartbranche volstaan daarom ook voor de zorg voor overledenen aan het nieuwe coronavirus.

Welke besmettingsrisico's zijn er bij het verzorgen van een overledene?

Het virus overleeft maar kort buiten het lichaam, van enkele uren tot een dag. De overdracht van het virus gaat via druppels die ontstaan door hoesten en niezen. Dit vormt dus geen risico meer na overlijden. Met het dragen van persoonlijke beschermingsmiddelen en het uitvoeren van handhygiëne zijn de risico's op besmetting tot een minimum te beperken.

Wanneer moet handhygiëne worden toegepast?

Het is belangrijk om handhygiëne uit te voeren na elk contact met de overledene, na het verwijderen van persoonlijke beschermingsmiddelen en na verplaatsing en vervoer van de overledene. Zie voor het goed uitvoeren van handhygiëne.

Welke persoonlijke beschermingsmiddelen zijn er nodig bij het verzorgen van de overledene?

Draag tijdens de verzorging een schort met lange mouwen en handschoenen. Het dragen van een veiligheidsbril en mondneusmasker is niet nodig. Trek eerst het schort aan en dan de handschoenen, over de manchetten van de mouwen. Bij het uitrekken is de volgorde andersom: eerst de handschoenen uitdoen, daarna handhygiëne toepassen, dan het schort uittrekken en vervolgens weer handhygiëne toepassen. ...

Hoe moet een overledene vervoerd worden?

De overledene kan op de normale manier opgehaald en vervoerd worden, dit zal meestal vanuit het ziekenhuis of een zorginstelling zijn. Bij direct contact met de overledene dient een schort met lange mouwen en handschoenen te worden dragen, gevolgd door handhygiëne. Volg de lokale aanwijzingen van het ziekenhuis of de zorginstelling op.

Mag thanatopraxie/balsemen op een met het Coronavirus besmette overledene plaatsvinden?

Ja, dat mag, indien hierbij de hygiënemaatregelen genomen worden, die gelden voor de uitvaartbranche.

Zijn er beperkingen aan het opbaren van de overledene?

Nee, de overledene mag zowel thuis als in het uitvaartcentrum opgebaard worden. De kist mag zowel open als dicht.

Kan opbaring van de overledene op bed plaatsvinden met koeling door middel van een bedkoelsysteem?

Deze vorm van opbaring ziet men veelvuldig in thuissituatie en in zorginstellingen voor langdurige zorg zoals verpleeghuizen. Er is geen bezwaar tegen.

Zijn er beperkingen aan het contact van de nabestaanden met de overledene?

Nadat de overledene verzorgd is, zijn er geen beperkingen aan het contact van de nabestaanden met de overledene. Net als anders, wordt goede handhygiëne daarna geadviseerd.

Zijn er beperkingen aan het contact met de nabestaanden?

Momenteel is het advies van kracht om geen handen te schudden. Er zijn verder geen beperkingen aan het

contact met de nabestaanden, tenzij zij ook ziek zijn door het nieuwe coronavirus. Dan kunnen zij in principe niet bij de uitvaart zijn. Gelukkig zijn er moderne communicatiemiddelen die het mogelijk maken om de uitvaart of afscheidsdienst (digitaal) mee te maken.

Als een uitvaartondernemer bij nabestaanden langskomt voor het “regelgesprek / aannamesprek”, wat is dan het advies met betrekking tot het contact met de nabestaanden?

Als voor de nabestaanden thuisisolatie of quarantaine geldt, dan is een fysiek bezoek onwenselijk. Voer het regelgesprek dan via de telefoon of andere moderne communicatiemogelijkheden (skype ed).

Zelfs geen plakje cake op begrafenis en bij crematie

SOEST

Uitvaartverzorger Jos Otten en SO Soest voorzitter Ries de Jong lopen donderdag aan het begin van de middag voor de begrafenisauto op het parkeerterrein van de sportorganisatie. Daar wordt de laatste eer bewezen aan Paul Martens die vorige week overleed.

Ongeveer tachtig mensen applaudisseren wanneer de rouwstoet langzaam voorbijtrekt. Op deze manier, een last-minute ingeving van Otten, kunnen toch nog meer mensen fysiek betrokkenheid tonen bij het heengaan van een betrokken Soester. SO Soest is een van de vele organisaties die mocht profiteren van de toelooze inzet van vrijwilliger Paul.

EXTRA KLAP

Vanwege het coronavirus kunnen nabestaanden alleen in besloten kring afscheid nemen van hun dierbare. Dat is een extra klap voor de betrokkenen. Bij een uitvaart zijn maximaal dertig personen toegestaan. Dat betekent dat in grotere families keuzes moeten worden gemaakt wie er wel mee mag en wie er thuis moet blijven.

GROTE IMPACT

„Dat heeft een hele grote impact op de familie”, zegt Lisette Otten van Uitvaartverzorging Smorenburg. „Je hebt warmte en steun van elkaar nodig en dat kan nu niet.” Ook bij het afscheid zelf zijn uitvaartverzorgers en nabestaanden gebonden aan strikte regels. „In de crematoria en de uitvaartcentra worden geen consumpties meer genuttigd. Het is heel schraal, heel koud”, zegt Lisette Otten.

Uitvaartverzorging A. van Pijpen uit Baarn verzorgt ook geen broodtafels of andere consumpties meer. „Op sommige plekken is er een kopje koffie voor het gezin, maar er is geen persoonlijk contact mogelijk.

In de kerken en andere zalen waar een afscheidsbijeenkomst wordt gehouden, wordt ook strikt de norm van dertig gasten gehanteerd. Dat is keihard, beseffen de uitvaartverzorgers, maar het is onder de huidige omstandigheden niet anders. „Binnen een familie kom je al snel op meer dan dertig mensen, dan kan het zijn dat kleinkinderen afvallen of broers en zussen. Dat is niet een keuze die wij hebben gemaakt, het moet zo

vanwege de voorzorgsmaatregelen”, zegt Annelies van Pijpen.

MENSELIJKE MAAT

In een branche waar uiterekend de menselijke maat de boventoon voert, zijn de persoonlijke mogelijkheden als gevolg van de coronauitbraak bijzonder beperkt. Volgens zowel Lisette Otten als Annelies van Pijpen wordt daar wisselend op gereageerd.

Lisette Otten: „De één reageert met een en al begrip, de ander is emotioneel en boos. Begrijpelijk omdat je je een ander afscheid wenst.”

Annelies van Pijpen: „Voor iedereen is het een heel emotioneel besluit dat moet worden genomen. De reacties zijn van rationeel tot emotioneel. Iedereen moet zijn eigen verantwoordelijkheid nemen, ook wij en onze medewerkers, hoe anders je het ook zou willen.”

LAATSTE VERZORGING

De veiligheidsvoorschriften beginnen al bij de laatste verzorging van de overledene. Er zijn families die daarbij willen helpen, maar om het contact tussen de medewerker van de uitvaartverzorgers en nabestaanden te voorkomen, mag dat niet meer. Het is afwachten of de veiligheidsvoorschriften nog verder worden uitgebreid, omdat het coronavirus nog dagelijks meer patiënten maakt en slachtoffers eist.

BEELD EN GELUID

Op allerlei manieren proberen de uitvaartverzorgers mensen op afstand toch bij een afscheidsbijeenkomst te betrekken. Dat gebeurt met beeld- en geluidsopnamen en in sommige gevallen een livestream. Maar bij dat laatste kan een slechte internetverbinding de beoogde gang van zaken verstoren.

LATER TIJDSTIP

In een aantal gevallen is ook al nagedacht om op een later tijdstip een herdenkingsbijeenkomst te organiseren. De familie van Paul Martens wil dat proberen te realiseren. Voor Paul Martens werd donderdag een speciale route gereden die voerde over de parkeerplaats van SO Soest, waarvan hij erelid was en waar tachtig mensen hem onder luid applaus de laatste eer bewezen. Het was een idee dat een dag ervoor was bedacht door Jos Otten. Hij werd zelf ook geraakt door de indrukwekkende gebeurtenis. „Hij vertelde me net dat hij er kippenvel van had gekregen”, aldus Lisette Otten.

GEZONDE VERSTAND

Het is nu een kwestie van zowel de menselijke aspecten als het gezonde verstand in de gaten te houden, beseft Annelies van Pijpen. „Op het idee van een latere herdenking wordt grotendeels positief gereageerd. Maar het blijft nu lastig, we hebben dit niet eerder meegemaakt.”

Lisette Otten: „Ik merk dat het bij onze eigen mensen ook pijn doet. Het druist tegen de ethiek in waarom je dit werk doet.”

Bron: Soester Courant, 19-03-2020, Sjaak.

Uw FKB-samenwerkingspartner

Twenthe is

- meer dan 75 jaar een zelfstandige/solvabele uitvaartverzekeraar
- samenwerkingspartner van meer dan 200 uitvaartverenigingen
- specialist in uitvaartverzekeringen (geen andere verzekeringen)
- een no-nonsense organisatie, korte lijnen/persoonlijk contact

Meer samen, samen meer?

Informeer vrijblijvend bij onze buitendienst-inspectie

Regio Noord en West	Henk Schreiber	06-17498509
Regio Oost en Zuid	Cor ter Braak	06-17498499

Voor overige vragen: info@twenthe.nl of bel 053-4312732

Samenstelling Algemeen Bestuur FKB per 25-05-2019

Voorzitter:

Sjaak den Hollander, Illikhoven 14-A,
6116 AL Illikhoven. Tel.: 046 - 4810205
jjdenhollander@planet.nl

Secretariaat:

mw. G.W. Nijland-Wevers
Tel.: 0546 - 577981
secretaris@f-k-b.nl

Penningmeester:

Koos Clemens, Anke Servaesstraat 13,
2162 KR Lisse Tel.: 0252 - 421284
penningmeester@f-k-b.nl

Webmaster:

Johnny Gunnewijk, Meidoornstraat 8,
9501 VZ Stadskanaal Tel.: 0599 - 612027
Gunnewijk@gmail.com

Bestuurslid:

Martin Slippens, Streekweg 347,
1616 AH Hoogkarspel Tel.: 0228 - 526740
mslippens@hetnet.nl

Frenk Lardinois, Florence Nightingalestraat 155
6441 HW Brunssum Tel.: 045 - 5272717
flardi@telfort.nl

Aspirant Bestuurslid:

Herman Borgelink, Maatkamp 21
7482 KC Haaksbergen Tel.: 06 - 22386717
info@barbarahaaksbergen.nl

FKB

een levende vereniging rondom de dood

MEER SAMEN -SAMEN MEER

Bel gerust voor informatie

**Wij maken u met plezier verder wegwijs in de
FKB en uitvaartland!**

Regio Noord/Oost:

*(Groningen / Friesland / Drente / Overijssel /
Gelderland / Flevoland)*

Wilma Nijland Tel.: 0546 - 577981
Herman Borgelink Tel.: 06 - 22386717

Regio West:

*(Noord-Holland / Zuid-Holland / Utrecht / Zeel-
and)*

Koos Clemens Tel.: 0252 - 421284
Martin Slippens Tel.: 0228 - 526740

Regio Zuid:

(Noord-Brabant / Limburg)

Sjaak den Hollander Tel.: 046 - 4810205
Frenk Lardinois Tel.: 045 - 5272717

